

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. III. Obligatio perpetuæ continentię annexa fuit Ordinibus sacris jure
Ecclesiastico à temporibus Apostolorum, tam in Ecclesia Græca, quàm
Latina; & annexa manet in Ecclesia Latina. Græci ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

Literis; tum, quia prohibitus est per legem Apostolicam, contentam in sacris Literis, tum, quia, supposita lege Ecclesiae, talis concubitus verum sacrilegium est, quod, sicut & alia plura crimina, in sacris Literis damnatur.

Græci licitè utuntur matrimonio, antea contracto; illicitè contrahunt post Ordinationem.

Hæc Conclusio multas habet partes; quæ sigillatim explicandæ sunt. Atque imprimis, præter testimonia præcedenti Conclusionè allata, quæ possent sufficere ad probandam antiquitatem hujus obligationis, unum addo ex Clement. Rom. Epist. ad Jacobum fratrem Domini, in qua inter alia multa documenta, hoc unum de ministris altaris tradit, dicens: *Ad dominica autem ministeria tales eligantur; qui ante Ordinationem suam coniuges suas noverint* (scilicet, si semper continere noluerint, juxta interpretationem Humberti Card. tempore Leonis 9. lib. contra Nicetain) *quod si post Ordinationem ministro altaris contigerit proprium invadere cubile uxoris, sacrum non intret limina, nec sacrificii portitor fiat, nec altare contingat &c.*

In fine autem Epistolæ testatur se hæc omnia ex Petro Apostolo Magistro accepisse, ibi: *Hæc igitur frater Iacobe de ore S. Petri iudicatis audivi: Si quis præcepta hæc non integrè custodierit, sit Anathema usque ad adventum Domini nostri Iesu Christi; Hæc præcepta à S. Petro Apostolo accepi & tibi frater charissime infirmare curavi, ut servari omnia facias sine macula.*

Cumque hic nulla fiat distinctio inter Ecclesiam Latinam & Græcam, uti nec in Conc. Carthag. 2. & aliis testimoniis Conclus. præcedenti allegatis; quidni in utraque Ecclesia hoc præceptum ab initio fuerit observatum?

Non video rationem distinguendi; nisi quod de sacro Græci licitè utantur matrimonio, antea contracto, & non constet de tempore, quo ille usus fuerit introductus; ut proinde videatur fuisse licitus à principio Ecclesiae.

Et ita videtur sentire Scotus 4. dist. 37. q. un. n. 5. ibi: *Si tamen dicat; quod etiam tunc licuit habere unam: verum est secundum consuetudinem Ecclesiae primitivæ, utendò matrimonio prius contracto.* Et cum non distinguat inter Ecclesiam Latinam & Græcam, videtur sentire in utraque Ecclesia tempore Apostolorum fuisse licitum uti matrimonio antea contracto; maxime cum sit responsio ad illud Apostoli 1. ad Timot. 3. *Unus uxoris vir.*

Atque ut intelligendus foret Doctor de sola Ecclesia Græca, planè docere videtur, tempore, quo Apostolus scripsit illam Epistolam, fuisse licitum in Ecclesia Græca uti matrimonio antea contracto. Quæ est sententia Iudoci Clitovæzi in propugnaculo de Continentia cap. 6. 7. 21. & 22. quam refert & sequitur Claudius Spenceus lib. 1. de Continentia cap. 4. non parùm à principio.

Respondeo; mihi non satis constare de propria mente Scoti; nam duplicem ibi assignat explicationem, atque hæc secunda est: prima Q999 autem:

46. Explicatur alia Conc. Pontif. & Patres de antiquissima obligatione,

47. Ex quo probatur illa antiquitas? Quippe Melancthon in Apol. Confess. August. & Kemnitius in exam. Conc. Tridentini ad sess. 24. can. 9. ausi sunt dicere, fuisse hanc legem à Romanis Pontificibus contra antiqua Concilia introductam, & in Germania non ante 400. annos inventam. Clitovæus etiam lib. de Continentia à cap. 4. putavit hanc legem in Ecclesia Latina incepisse à Siricio Papa, qui assumptus fuit anno Domini 385. & anno sequenti legitur convocasse Romæ Concilium & hanc legem tulisse: atque Clitovæus nec antea, nec post fuisse in Ecclesia Græca receptam. Ipsi etiam Græci hanc institutionem fuisse noviter in Ecclesia Latina introductam contendunt, ut refert Arcudius in Concord. lib. 7. c. 34. Itaque non supponenda, sed probanda manet illa antiquitas.

Respondeo; satis videti probatam ex testimoniis, jam allegatis pro jure divino; interim, ad eximendum omnem scrupulum, pono sequentem Conclusionem;

CONCLUSIO III.

Obligatio perpetuæ continentiae annexa fuit Ordinibus sacris jure Ecclesiastico à temporibus Apostolorum, tam in Ecclesia Græca, quam Latina; & annexa manet in Ecclesia Latina.

48. Probatur antiquitas illa ex Clem. Rom.

49. qui nullam facit distinctionem inter Ecclesiam Latinam & Græcam,

50. Videtur sentire Scotus à principio Ecclesiae fuisse licitum sacerdotibus licitum uti matrimonio antea contracto.

Clitovæzi, Spenceus,

51. Non satis constat de propria

mente Scoti.

autem: Illud Apostoli: Unius uxoris vir, intelligitur, id est, non plarium, nec tunc tantum de presenti, sed de praeterito, id est, quod non habuit plures, quia tunc esset bigamus & irregularis. Quae sufficientissima est. Unde secundam videtur addidisse ex sententia Aliorum. Haec autem nec nobis, nec aliis Theologis communiter probatur, propter testimonia nimis generalia, in quibus nulla fit mentio illius consuetudinis, neque in una, neque in alia Ecclesia.

§ 2. Objectio ex can. 5. & 10. Apost.

Sed contra, inquis, can. 5. aliis 6. Apost. dicitur: Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus uxorem suam ne eniciat religionis praetere. Et can. 10. Si quis Episcopus, Presbyter vel Diaconus, vel omnino ex sacerdotali numero, à nuptiis, carnibus, & vino, non propter exercitationem, sed propter abominationem abstinere, oblitus quod omnia valde bona, & quidd masculinum & femininum fecit Deus hominem, sed blasphemans calumniatur opificium; vel corrigatur, vel deponatur, & ex Ecclesia eiiciatur. Similiter & laicus.

Item ex 1. Cor. 9.

Et ita ipsimet Apostoli videntur habuisse uxores, & de iis dixisse Paulus 1. Cor. 9. v. 5. Nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi sicut ceteri Apostoli, & fratres Domini & Cephas?

& Epist. Ignatii ad Philadel.

Unde Ignatius eorum discipulus in Epist. ad Philadelph. non parùm ante medium ait: Non deturbo autem ceteris beatis, qui nuptiis copulati fuerunt, quorum nunc memini; opto enim Deo dignus, ad vestigia eorum in regno ipsius inveniri, sicut Abraham, & Isaac, & Iacob, sicut Ioseph & Isaias, & ceteri Prophetae, sicut Petrus & Paulus, & reliqui Apostoli, qui nuptiis fuerunt sociati, qui non libidinis causa, sed posteritatis subroganda gratia coniuges habuerunt.

§ 3. Resp. ad Epist. Ignatii,

Respondeo; quidquid sit de Apostolis, an omnes praeter Joannem (quem prius exceperat Ignatius) habuerint uxorem, quod non certò constat ex illo testimonio, cum in Codice Vaticano, & aliis antiquis Codicibus non nominetur Paulus; ad propositum nostrum sufficit, quòd postquam secuti sunt Christum & ordinati Sacerdotes, nunquam fuerint usi suà uxore; neque enim nos hic contendimus, uxoratos non posse initiari sacris Ordinibus, sed solummodo non posse amplius uti suà uxore. Jam autem illi Patres, qui docent, Apostolos habuisse uxorem, etiam affirmant, post vocationem non fuisse eà usos ad generationem.

Matth. 19.

Idque manifestè colligitur ex illo Matth. 19. v. 27. Tunc respondens Petrus (nomine omnium Apostolorum) dixit ei (Christo) Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Christus autem explicans quae sint ea, quae relicturi erant ii, qui ipsum perfectè vellent sequi, v. 29. ait: Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet & vitam aeternam possidebit. Ergo non est verisimile Apostolos, qui perfectè Christum sequi debe-

bant, uxores, ac earum usum conjugalem tenuisse.

Ex quo patet, quam Paulus intelligit 1. Cor. 9. Mulierem sororem, scilicet non propriam uxorem, saltem ut talem, id est, ad usum conjugalem; sed quamcumque mulierem Christianam, quae ut soror ministraret necessaria ad sustentationem; sicut Sunamitis 4. Reg. 4. sustentabat Elizeum. Unde in vulgata nostra editione non legitur: Sororem mulierem, sed, Mulierem sororem, id est, mulierem Christianam, quae licet sanguine non foret soror, tamen ex charitate, officium sororis praestaret. Ita exponunt plerique sancti Patres Graeci & Latini.

Quare per ly Potestatem, non denotatur potestas vici in uxorem, sed Doctoris in discipulam; vel verius, significatur facultas facultatis circumducendi, ut patet ex contextu illius capitis, cujus Summarium sic incipit: Non accipiebat Paulus victum à Corinthiis, quia concionabatur, ut omnem ampulatus ostendit gratiam, licet hoc sibi fuisse licitum malis praetextu arguementis.

Hinc ait v. 1. Non sum liber? Et v. 4. Quid non habemus potestatem manducandi & bibendi? Quid autem potestas ibi aliud significat, quam licentiam? Ergo similiter verbi 5. quod dicitur: Nunquid non habemus potestatem circumducendi mulierem sororem? Per potestatem intelligit licentiam; & satis significat, finem ad circumductionis fuisse ministratorem, quae erant necessaria ad manducandum & bibendum.

Nec obstat; Apostolos suam sustentationem accepisse à populis; quia & ille ministerium pars populi, & ab aliis partibus acceptum eleemosynas pro sustentatione Apostolorum ne ipsae nimium gravarentur, & qui ministratum substantia plenè non sufficiebat, aut autem, essent pars populi patet, quia in populum intelliguntur illi, quibus Apostoli ministrabant Sacramenta & verbum Dei. Quod Apostoli eodem loco v. 11. si nos vestimenta seminavimus, magnum est, si nos carnalia metamus?

Quantum ad Canones Apostolorum, quos quagesimus se ipsum explicat, & ubi se tantum damnare Episcopos, Presbyteros, vel Diaconos, qui cum Saturnino, & quibusdam gregalibus, cum Ebionitis, Encratitis, Tartanis, Marcionitis, & Manichaeis absternebant à nuptiis, dicentes per se malas & prohibitas; de qua doctrina Apostolus 1. Tim. 4. in principio sic ait: Spiritus autem manifestè dicit, quia in novissimis temporibus (id est, totà hac ultimà aetate, quae est à Christo usque ad iudicium) discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis demoniorum, in his qui loquentium mendacium, & castitatem veritatis suam conscientiam, prohibitionem habent, & finire à vobis &c.

Et ideo Canon præfatus non loquitur de solis Clericis seu Ordinibus initiatis, sed etiam laicis, ut patet ex ultimis verbis: *Similiter & laicus*; ergo malè ille Canon adducitur specialiter contra ordinatos, qui ratione præcepti, vel proprii voti abstinere à nuptiis, non autem, quia ex se malè sint.

57. Porro quid respondendum sit ad Can. 5. aliàs 6. Apost. patet ex cap. 11. dist. 32. ubi Humbertus Card. nomine Leonis 9. cuius erat Legatus, scribens contra libellum Nicetæ Abbatibus, ait: *Omnino consitemur non licere Episcopo, Presbytero, Diacono, Subdiacono propriam uxorem causâ religionis abstinere à cura sua, scilicet ut ei victum & vestitum largiatur; non ut cum illa ex more carnaliter iaceat.*

Ubi Gloss. verb. *Largiatur*, inquit: *Sequestrato tamen habitaculo, ut 77. dist. Episcopus. Et hic cum persona est suspecta.* Ergo cum persona non foret suspecta, sufficeret sequestratus torus secundum illam Glossam.

58. Hercule uxores, ante Ordines Matrimonio junctas, non esse domo expellendas, manifestè constat ex leg. 19. Cod. de Episcopis & Clericis, ubi Theodosius Imperator statuit: *Eum, qui probabilem seculo disciplinam agit, decolorari consortio sororiae appellations non decet. Quicumque igitur cuiuscumque gradus Sacerdotio suscipitur, vel Clericatus honore censentur, extraneorum sibi mulierum interdita consortia cognoscant: hæc tamen eis facultate concessa, ut matres, filias, atque germanas intrâ domorum suarum septa continent: in his enim nihil veri criminis existimari sedus naturale permittit. Illas etiam non relinqui castitatis (aliàs, charitatis) hortatur affectio, quæ ante Sacerdotium maritorum legitimum meruere coniugium; neque enim Clericis incompetenter adiuncta sunt, quæ dignos Sacerdotio viros suâ conversatione fecerunt.*

Igitur hic Imperator, qui probè noverat mentem Concilii Nicæni, Canonem 3. quem statim subscribo, intellexit non de uxoribus, sed de mulieribus extraneis sive subintroductiis, quæ appellabantur nomine fororum adoptivarum, & admittebantur prætextu aliquo pietatis.

Ecce verba Conc. Nicæni: *Interdixit per omnia Synodus, non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, nec alicui omnino, qui in Clero est, licere subintroductam habere mulierem (aliàs, mulierem extraneam) nisi forè aut matrem, aut sororem, aut amatam, vel eas tantùm personas, quæ suspiciones effugiant. Iam autem propria uxor liquet profectò, quia neque est mulier subintroducta, neque extraneâ.*

Unde putat Vasquez hic disp. 247. nullatenus per illum Canonem fuisse prohibitum usum matrimonii, antea contracti, maximè cum loquatur de toto Clero, adeoque etiam de initiatis minoribus Ordinibus.

Immo idem Auctor eodem loco conatur offendere, usum illum fuisse à Concilio permissum seu concessum; idque ex quadam histo-

ria, quam narrat Socrates lib. 1. suæ Historiæ cap. 8. hisce verbis: *Visum erat Episcopis (Conc. Nicæni) legem novam in Ecclesiam introducere; ut qui essent Sacris initiati (sicut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi) cum uxoribus, quas, cum erant laici, in matrimonium duxissent, minimè dormirent.*

Et quoniam illis erat propositum de hac re consilium inire, in medio eorum concessu surrexit Paphnutius, ac vehementer vociferatus est; non grave jugum cervicibus illorum imponendum esse, qui erant Sacris initiati: honorabile esse conjugium inter omnes & eorum immaculatum: videndum, ne nimis exquisitâ præscriptione Ecclesiam gravi incommo afficerent. Omnes enim non posse ferre tam austèram disciplinam; tamquam ab omni animi perturbatione vacuam; neque à singulorum uxoribus fortasse eam castimonie normam posse servari. Viri autem cum uxore legitimum concubitum, castimoniam appellavit: illud satis esse, ut qui in Clerum ante adscripti erant, quam duxissent uxores, hi secundum veterem Ecclesiæ Traditionem deinceps à nuptiis se abstinerent: non tamèn quemquam ab illa, quam jam pridem, cum laicus erat, uxorem duxisset, se-jungi debere.

Illam in Episcoporum conventu orationem habuit Paphnutius; cum ipse non modò nuptias non expertus esset, sed etiam (verè dixerim) mulierem non aliquando attingisset: nam à puero, in monasterio se ipsum severo vitæ disciplinæque generi totum dederat: qui quidem propter singularem castimoniam; præ ceteris planè in magna famæ celebritate vixit.

Itaque cum totus Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum conventus verbis Paphnutii assensisset, controversia, de hac re exorta, pènitus sedata est, potestaque permessa cuicque pro arbitratu ab uxorum consuetudine abstinendi. Hactenus Socrates. Idemque narrat Sozomenus lib. 1. Hist. Eccles. c. 22.

Quam utique historiam tametsi multi rejiciant, tamquam apocrypham & confictam, propter diversas rationes; equidem vasquez supra am-babus manibus amplectitur, tamquam veram & authenticam, & rationes omnes in contrarium conatur dissolvere: an autem revera dissolvat; parùm refert ad Conclusionem.

Quippe ut vera foret, cum aliunde constet, in Ecclesia Latina semper viguisse legem perpetuæ perfectæque continentiæ; ad summum probaret, ante Concilium Nicænum, & post illud in Ecclesia Græca permissum fuisse ordinatis, uti conjugio antea contracto, quod nostra Conclusio non negat; sed tantùm docet, à principio Ecclesiæ fuisse præceptam generè pro utraque Ecclesia; potuit autem istud præceptum, utpote humanum, contrariâ consuetudine legitime præscriptâ pro una Ecclesia tolli, & non pro alia. Et ita de facto non obligare in Ecclesia Græca, quamvis semper obligaverit, &

Refertur quædam historia ex Socrate.

non sapit ut...

60. A multis rejicitur tanquam conficta

ut autem vera foret non contrarietur nostræ Conclusio.

modò obliget in Ecclesia Latina, vix videtur dubitandum, propter apertissima jura, & quotidianam praxim.

Ut autem incipiamus ab Ecclesia Græca, id est, orientali, in Concilio Ancyrano (quod præcessit Nicænum) c. 9. aliàs 10. hæc lego: *Diaconi quicumque ordinantur, si in ipsa Ordinatione protestati sunt, & dixerunt, velle se coniugio copulari (secunda translatio habet: Velle se habere uxores. Et 3. Oportere se uxores ducere) quia sic manere non possunt; hi si postmodum uxores duxerint (alia translatio habet: Si ad nuptias venerint) in ministerio manebant, propterea quòd eis Episcopus licentiam dederit.*

Qui Canon cum aliis postea approbatus fuit à Leone 4. ut refertur dist. 20. cap. De libellis 1. ibi: *Quibus autem in omnibus Ecclesiasticis utimur iudiciis, sunt Canones Apostolorum, Nicænorum, Ancyranorum, Neocesariensium, Gangrensi, Antiocheni, Laodicensium, Constantinop. Ephes Chalcedonensium, Sardicensium, Africanensium, Carthaginiensium.*

Et verò in præfato Canone non solum permittitur illud conjugium, sicut permittuntur alia peccata, sed positivè videtur approbari per illa verba: *Propterea quòd eis Episcopus licentiam dederit, scilicet postea contrahendi matrimonium.* Neque hic conceditur tantum potestas utendi matrimonio, ante Ordinationem contracto (ut Aliqui volunt, qui per *ly Coniugis copulari*, intelligunt copulam conjugalem) sed magis conceditur potestas, post Ordinationem contrahendi matrimonium; hoc enim significant hæc verba: *hi si postmodum uxores duxerint, quæ propriè significant contractum matrimonii, & non tantum ulum matrimonii, antea contracti.*

Enimverò si Episcopus peccasset, concedendo talem licentiam, putas, quia Concilium eum non punivisset? Non punivit autem; ergo supposuit Concil. quòd illa licentia non esset peccaminosa; per consequens, quòd matrimonium & copula matrimonialis non essent per se mala iis, qui sic protestati fuissent, & ab Episcopis licentiam accepissent.

Ceterum cum hoc Concil. tantum fuerit Provinciale; non videtur illa concessio extensa fuisse per totum Orientem, sed tantum in ea Provincia Ancyrae sive totius Galatiæ, cujus est illa urbs. Sicut etiam non extendebatur ad Sacerdotes, sed spectabat solum ad Diaconos; ut patet ex verbis relatis, cum quibus tamen debent intelligi etiam Subdiaconi.

Quare illius moris, qui deinceps per totum Orientem servatus fuit, & adhuc servatur, non solum apud schismaticos, sed etiam apud Catholicos, non reperitur aliud antiquius monumentum & decretum, quàm Conc. Nicæni supra, si vera est historia ibi relata.

Proximè accedit decretum Trullani Concilii (quod celebratum fuit anno Domini 692. sub nomine Sextæ aut Quinifextæ Synodi) can. 13.

Quoniam in Romani ordine canonicis esse cogitatum, graduum, eos qui ordinati sunt Diaconi vel Presbyteri, debere confiteri, quòd iam suis non copulentur uxores, nos antiquum sequentes canonem Apostolicæ disciplinae, & constitutiones (quoniam Apostolicæ præcipi ut vir reddat debitum uxori, inquit Gloss. ubi) sacrorum virorum, legales nuptias amodo ducere volumus, nullo modo cum uxore suis eorum concubinae dissolventes, aut prævantes eas familiaritate ad irrem in tempore opportuno.

Quicumque ergo diligens (aliàs, dignus) interitus fuerit in Subdiaconali Ordinatione, aut Diaconali, vel Sacerdotali, hic nullo modo probetur ad alium ascendere gradum pro uxoris suæ legitime cohabitatione. Nec etiam tempore Ordinationis suæ post se cogatur, quòd abstinere debeat à legalis propria uxoris familiaritate.

Item infra: *Oportet eos, qui aliam uxorem in tempore oblationis (aliàs, tractationis) suscipiunt, continentes esse in omnibus, ut à Deo per nos copulari simpliciter possint. Si quis igitur postquam contra Apostolicos canones aliquis Presbyterum & Diaconorum private contractu & communione legitime uxoris, deponatur. Similiter & Presbyter et Diaconus, qui religionis causâ uxorem suam ex se, communiter: si verò in hoc permanserit, deponatur. Hactenus Concil.*

Et quàmvis nequaquam fuerit legitimus, nec quantumvis annitentibus Græcis (ut refertur Baronius to. 8. ad illum annum) fuerit à Sede Apostolica approbatus: tamen consuetudine ipsa, & concessione Ecclesiæ, hæc licentia quæ Græcos firma permansit, ut ipsi Græci habentur; eo semper salvo, ut non liceat eis contrahere matrimonium post Ordinationem, ut deinceps penitus Hypodiaton, Diacon, Presbyter, & Episcopus Ordinationem suam contrahere non liceat.

Sed neque Episcopo vacare conjugio, ut patet ex initio; uti decernitur can. 12. sub hæc verborum: *Porro hoc quoque ad nostram cognationem pervenit, quòd in Africa & Lybia & aliis locis, quibusdam ex eis, qui illic sunt religiosissimi Presbyteri propriis uxoris, etiam postquam ad eum presbyter ordinati, una habitare non recitant, ex eo populo presbyter dicuntur & scandalum afferentes. Cum itaque illorum nostrum in eo magno labore, ut omnia ad gratiam manus nostras traditi; nobisq; commisi, ut certum fiant, nobis visum est, ut nihil ejusmodi deinceps modo fiat.*

Hanc consuetudinem, seu traditionem Ecclesiæ Græcæ, probè noverat Stephanus Papa, unde in prima actione Synodi ab ipso in Basilica Lateranensi congregatæ (ut refertur dist. 2. cap. 14.) inquit: *Aliiter se Orientem Ecclesiæ habet Ecclesiarum, aliter Injns s. Romana Ecclesiæ. Nam earum Sacerdotes, Diaconi, atque Subdiaconi matrimonio copulantur: istum autem Ecclesiæ vel Co- cident alium nullus Sacerdotum à Subdiacono usque ad Episcopum licentiam habet conjugium sortendi. Ubi Gloss. verb. Copulantur. id est, copulari utuntur.*

61. Prout offenditur ex Concilio Ancyrano.

62. in quo non solum permittitur conjugium Diaconi, sed positivè videtur approbari, seu concedi.

63. hæc concessio non videtur se extendisse extra illam Provinciam, neque ad Sacerdotes.

63. Mos, qui hodie servatur per totum Orientem, primitus introductus fuit per Conc. Nicænum. Deinde per decretum

& cap. 6. de Cler. con- jug. Accedit testimonium Innoc. 3. cap. 6. de Clericis conjugatis, ibi: Nos igitur attendentes quod Orientalis Ecclesia ratum continentie non admisit: quoniam Orientales in minoribus Ordinibus contrahunt: & in superioribus utuntur matrimonio jam contracto.

Item ex e. 7. de Penit. & remiss. Idque manifestè supponit Clemens 3. cap. 7. de Penit. & remiss. in principio: Quisquam est utrum sacerdotibus Græcis, quibus legitimo matrimonio licet uti, penitentia publica sit imponenda &c.

66. Obijciunt responsum Nicol. 1. ad consulti Bulgatorum. His non obstat responsum Nicolai ad consulta Bulgatorum c. 70. quod refertur dist. 28. cap. 17. in hæc verba: Consultandum decernimus: utrum Presbyterum habentem uxorem debeat sustinere, & honorare, an à vobis projicere. Ad quod respondemus: quoniam licet ipsi valde sint reprehensibiles, vos tamen Deum convenit imitari, qui solem suum oriiri facit super bonos & malos. Despicere verò eum à vobis ideo non debetis, quoniam nec indam Dominus, cum esse mendar discipulus, de numero Apostolorum ejecit.

Hoc, inquam, responsum non probat, illo tempore in Ecclesia Græca ulum matrimonii contracti fuisse illicitum Sacerdotibus; quoniam, ut notatur ibi in propositione casus, Bulgari sunt populi inter Ungariam & Græciam constituti. Ac aliunde fieri potuit, ut tunc Bulgaria usum potius Latine Ecclesie profiteretur, quam Græcæ, quamvis nondum haberent Episcopum, à Romana Sede sibi constitutum, ut patet ex fine istorum responforum ibi: Cuius autem Episcopum Deo concedente per Præsulatus nostri ministerium habueritis, ille vos docebit omnia, quæ ad officium suum pertinent.

Et nota, quod in principio cap. 106. dicitur: Postremo deprecamini nos suppliciter, ut vobis, quemadmodum ceteris gentibus, veram & perfectam Christianitatem non habentem maculam aut rugam largiamur; afferentes, quod in patriam vestram multi ex diversis locis Christiani advenierint, qui, prout voluntatem eorum existit, multa & varia loquuntur, id est, Græci, Armeni, & ex cæteris locis; quas propter juberi posuit, utrum omnibus his secundum varios sensuum eorum obedere, an quid facere debeatis.

67. Ex quibus verbis patet; illo tempore non solum Presbyteros Græcos & Armenos, sed etiam Latinos fuisse in Bulgaria, & indubiè etiam ex ipsis Bulgariis jam aliqui erant facti Presbyteri; cumque etiam ex tunc Bulgari velint vivere more Ecclesie Latine, quaesierunt non de Presbyteris Græcis, sed de Latinis & Bulgariis, quid esset juris.

Et merito respondit Pontifex; ipsos valde esse reprehensibiles, si more Græcorum velint uti suis uxoribus; equidem esse tolerandos, & non desiciendos, scilicet à laicis, sed ab Episcopis puniendos; nam verbis supra allegatis actutum subiungitur: Verum de Presbyteris vobis, qui laici estis, nec iudicandum est, neque de eorum vita quidpiam investigandum, sed Episcoporum iudicio quidquid est per omnia referendum.

Fortè etiam interrogatus fuit Pontifex de Sacerdotibus, qui post Ordinationem duxerant uxores, quod nequidem Græcis unquam fuit licitum.

Itaque ex jam dictis satis, arbitror, probata manet ultima pars Conclusionis, puta: Græci licite utuntur matrimonio antea contracto, illi autem contrahunt post Ordinationem.

Quantum ad secundam partem; quod videlicet obligatio perpetuæ continentie, quæ à principio fuit, maneat annexa Ordinibus sacris in Ecclesia Latina, eam omnes Catholici admittunt propter frequentissima & maximè obvia decreta, continuè praxi observata. Duo tantum dubia occurrunt, quæ merentur aliquam examinationem.

Primum est; num ex aliqua saltem parte hæc obligatio pro aliquo tempore fuerit specialiter in Hispania interrupta. Secundum; num ab initio simul fuerit annexa obligatio continentie omnibus iis Ordinibus, quibus hodie annexa est.

Incipio à primo; & ratio dubitandi oritur ex can. 33. Conc. Illiberitani, ubi dicitur: Placuit in totum prohiberi Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, & Subdiaconibus positus in ministerio, abstinere se à coniugibus suis, & non generare filios.

Nota autem ly in totum; quo videtur denotari, legem illam latam fuisse de servanda continentia omni tempore, & non tantum tempore vicis ministerii, sicut tunc in Ecclesia Græca servabatur, ut patet ex can. 13. Conc. Trullani supra allegato; & videtur constitutum in Conc. Carth. 5. can. 3. ubi sic lego: Cum de quorundam Clericorum, quamvis erga uxores proprias, incontinentia referretur, placuit Episcopos, & Presbyteros, & Diaconos secundum propria statuta (id est, diebus quibus ministrant) etiam ab uxoribus abstinerere.

Ita hunc can. videtur intellexisse Concilium Trullanum supra, ibi: Scimus autem, sicut & qui Carthagine convenerunt, & ministeriorum gravitatis honestatisque, curam gerentes dixerunt, ut Subdiaconi, qui sacra mysteria contrectant, & Diaconi, & Presbyteri propriis terminis à consortibus abstineant: ut & quod per Apostolos traditum est, & ab ipsa usque antiquitate servatum, nos quoque similiter servemus, tempus in omni re scientes, & maxime in ieiunio & oratione. Ita Concilium.

Sed minus bene, ut patet ex can. mox relato ex Binio tom. 1. Concil. qui eisdem verbis reperitur in Decreto Gratiani dist. 84. cap. 4. in quo nulla fit mentio Subdiaconorum; neque dicitur Propriis terminis, sed; Secundum propria, vel, ut Alii, Priora, seu; Priorum statuta, quia scilicet in aliis Conciliis & iuribus ita jam statutum erat.

Igitur malè Conc. Trullanum, ad firmandum suam decretum, adduxit Concilium Carthaginense; nam Ecclesia Carthaginensis potius semper cum Latina & Occidentali concordata.

68.

An obligatio continentie pro aliquo tempore fuerit specialiter in Hispania interrupta.

69. Pars affirmans videtur colligi ex can. 33. Conc. Illiberitani.

Conc. Carth. 5.

70. Conc. Carth. 5. de continentia.

Conc. Trull. male adducit ad firmandum suum decretum Conc. Carth.

cordavit. Ut proinde ex Conc. Carthaginensi nullatenus probetur, in Ecclesia Latina aliquando licitum fuisse uti conjugio extra tempus ministerii.

71. Resp. i. ad Conc. Illibe.

Sed neque ex Concilio Illiberitano supra allegato; quia sapius solent iterato leges ferri de iis rebus, quae jam sub obligatione sunt, & manent, ut tauto firmiter & inviolabiliter res istae observentur; maxime quando circa observantiam ex pravitate subditorum aliquis cepit abusus introduci, ut ita renovatione legis ille abusus tollatur. Et fortassis ita contigit in illo Concilio.

Secunda.

Deinde illud: *In totum*, referri posset, non ad tempus, quasi ibi praecipitur, ut in omni tempore a sacris hominibus continentia servetur; sed ad totum statum ministrorum altaris, eorum, inquam, qui proxime in altari ministrant, quos proinde ibi enumerat dicens: *Episcopus, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus positis in ministerio*, id est, qui sunt positi in proximo ministerio altaris, non autem quando positi sunt.

Et quamvis de Presbyteris & Diaconibus lex eadem prius lata foret, forte tamen nondum de Subdiaconibus aliqua similis lex emanaverat, ut patebit ex dicendis circa secundum dubium.

72. Expenduntur quaedam verba Pet. Damiani.

Non tango hic, quod Petrus Damianus scripsit Cuneberto Episcopo Taurinensi lib. 4. Epist. 3. *Permittis, ut Ecclesia tua Clerici cuiuscumque sint Ordinis iure Matrimonii confunderentur uxoribus*. Et refert defensionem, qua se Clerici tuebantur: *Habemus auctoritatem Triburiensis Concilii, quae promotis ad Ecclesiasticum Ordinem, inveniendi coniugii tribuit facultatem*.

Verum ipse Petrus morem illum acriter improbat & reprehendit, tamquam pravam & impium, ac nequaquam licitum & reprobatur illud Concilium, eo quod decretis Romanorum Pontificum non concordet. Et sane inter alia Concilia apud Biniom non invenitur. Merito ergo illam auctoritatem omittimus, & progredimur ad secundum dubium; pro quo

73. An Subdiaconatus ab initio habuerit annexam obligationem continentiae? Negant Valquez, Sautes & Azorius, ex c. 4. dist. 60.

Advertendum, Vasquezium hic disp. 248. cap. 3. & disp. 237. cap. 6. Suarium tom. 3. de Relig. lib. 9. cap. 16. & Azorium tom. 1. lib. 13. cap. 13. qu. 2. admittere, non fuisse ab initio Subdiaconatum huic obligationi, etiam in Ecclesia Latina, subjectum, eo quod Urb. 2. cap. Nullus in Episcopum. 4. dist. 60. solos Ordines Presbyteratus & Diaconatus, non autem Subdiaconatus dicit olim fuisse sacros.

Subjicio verba Pontificis: *Nullus in Episcopum eligatur, nisi in sacris Ordinibus religiose vivens fuerit inventus. Sacros autem Ordines dicimus Diaconatum & Presbyteratum. Hos siquidem solos (alias, sacros) primitiva legitur habuisse Ecclesia: Subdiaconos vero, quia & ipsi altaribus ministrant, opportunitate exigente concedimus, si tamen spectata sint religionis & scientia. Quod ipsum non sine Romani*

Pontificis, vel Metropolitanis licentia fieri permittimus.

Quod utique Decretum Innoc. 3. cap. 4. multis, de Aetate & qualitate & Ord. praef. exprimat esse Urb. 1. ibi: *Siquidem Vob. Papa 1. decrevit, ut nullus in Episcopum &c.*

Sed ego illud decretum apud Biniom tom. 1. Conciliorum in Epist. decretali illius Pontificis non reperio. Hinc apud Ivonem & in Praenormia citatur ex Synodo Beneventana, quae tempore Viã. 3. cui Urbanus 2. successit, habita fuit. Nam Urb. 1. centum plus minus annis Nicenam Synodum antecessit. Ita lego in decreto Gratiani ante praefatum caput.

Sed neque in ista Synodo, ut refertur apud Biniom tom. 4. Concil. habetur. Interim ex his patet error apud Vasquezium primo loco supra citato, ubi sic scribit: *Innoc. 3. in cap. 4. multis, de Aetate & qualitate &c. expressè dicit, Subdiaconatum ex sententia Urb. 2. in can. Nullus ad Episcopatum. 60. dist. in primitiva Ecclesia non fuisse Ordinem sacrum, hoc est, non habuisse annexum votum castitatis.*

In quibus paucis verbis duplex est error; nam pro Urb. 1. ponitur Urb. 2. inter quos multum temporis intercessit; nam primus fecit anno 226. secundus vero anno 1088. Deinde pro *Nullus in Episcopum*, ponitur *Nullus ad Episcopatum*.

Itaque auctor illius canonis incertus est. Certum autem, tempore Urb. 2. Subdiaconatum fuisse Ordinem sacrum, & habuisse annexam obligationem perpetuae continentiae, ut patet ex eod. cap. *A multis, ibi: Verum cum hodie Subdiaconatus inter sacros Ordines computetur, sicut Urb. 2. Papa sub his verbis expressit: Erubescam impii & intendant iudicio Spiritus sancti, eos qui in sacris Ordinibus Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu sunt positi, si casti non vixerint, excludendos a ministerio eorundem graduum dignitate. Et iterum: Non ad sacrum Ordinem permittatur accedere nisi vir, aut probatae castitatis existat, & qui usque ad Subdiaconatum unicam & virginem habuerit uxorem. Et ad similitudinem Diaconi & Presbyteri, Subdiaconus debet continentiam observare, sicut eji in 6. Synodo constitutum, ut si quis eorum, qui ad Clerum accedunt nuptiali iure mulierem voluerit copulari, hoc ante Subdiaconatus Ordinem faciat. Et B. Gregorius, si quis deponatur, ut nullum facere Subdiaconum presumentem suscipere, nisi qui se casti vitam praesentem. Ita Innocentius.*

Sed audiamus Vasquez supra. *Excommuniatur, inquit, idem Innocentius in eodem cap. tempore Nicolai 2. hunc Ordinem sacrum fuisse, hoc est, votum castitatis adiunctum habuisse. Ubi pro Urbano 2. ponitur Nicolaus 2. Fortè est error Typographi, vel amanuensis, alioquin satis crassus, cum non semel, sed sexies & pluries repetatur.*

Praeterea; quomodo creditibile est, Urb. 2. prohibuisse, ne Subdiaconus eligi posset in Episcopum, nisi utilitatis causa, & tunc etiam non

nisi de permissione Metropolitan, vel Romani Pontificis (ut ait Innoc. supra) cum tempore ejus foret Ordo sacer, & illa prohibitio facta sit ab Urbano, referente se ad statum primitivae Ecclesiae, in quo Subdiaconatus Ordo sacer minime dicebatur?

Sanè non aliam rationem habuit Innocentius, statuendi simpliciter, ut Subdiaconus in Episcopum valeat liberè eligi, sicut Diaconus vel Sacerdos, nisi hanc; quia hodie Subdiaconatus inter sacros Ordines computatur, ut patet manifestè ex illo capite ibi: *Verum cum hodie Subdiaconatus inter sacros Ordines computetur &c. Nos &c. statumus, ut Subdiaconus in Episcopum valeat liberè eligi, sicut Diaconus vel Sacerdos.* Quapropter non credo can. Nullus in episcopum, esse Urb. 2. quiddam Vasquez & Alii dixerint.

Cujuscumque ergo sit, queritur; an hæc sit legitima Consequentiã: Subdiaconatus in primitiva Ecclesia non erat Ordo sacer; ergo non habuit annexam obligationem continentiae.

Affirmat Vasquez locis supra allegatis; & ideo docet, Subdiaconatum non habuisse in primitiva Ecclesia annexam obligationem continentiae. Atque pro hac sententia videtur stare Innoc. 3. dicto cap. A multis; quamvis enim expressè non asserat, ideo tempore Urb. 2. fuisse Subdiaconatum Ordinem sacrum; quia habuit annexam obligationem continentiae; tamen videtur id insinuare illis verbis Urb. Erubescant impij &c. in quibus Subdiaconatus vocatur Ordo sacer, & annectitur ei; aut potius significatur annexa obligatio continentiae.

Deinde; non apparet; ex quo alio capite Subdiaconatus hodie vocetur Ordo sacer, qui in primitiva Ecclesia non erat sacer. Neque enim hodie propinquus possunt ministrare altari, quam poterant in primitiva Ecclesia. Nec hodie aliter aut alia vasa sacra tangere, quam in primitiva Ecclesia; si ergo etiam in primitiva Ecclesia debebant castè vivere, sicut hodie debent; cur hodie dicitur Subdiaconatus Ordo sacer, qui in primitiva Ecclesia non dicebatur sacer?

Respondet Averfã q. 4. scilicet 5. §. Absolutè autem loquendo. Ideo olim Subdiaconatum non fuisse vocatum Ordinem sacrum, sicut vocabantur alij duo Ordines superiores; quia Subdiaconis non convenit tangere & ministrare corpus Domini in Eucharistia; tangere & ministrare sacra vasa; quando continent corpus & sanguinem Domini; sicut tamen id convenit non solum Sacerdotibus; sed etiam Diaconis: Ad di etiam potest; quia Subdiaconi non ordinantur per impositionem manuum, sicut Sacerdotes & Diaconi.

Postea verò ipsam quoque Subdiaconatum dictum esse Ordinem sacrum, non quia concessum ei sit, tangere & ministrare corpus & sanguinem Domini; aut quia confecti ceperit per impositionem manuum; sed quia nomen Or-

dinis sacri extensum & ampliaturum sit ad hunc etiam Ordinem; ob proximum ministerium quo ad altare deservit. Hæc ille.

Atenim; cum hodie non magis proximè ministret altari Subdiaconus; quam in Ecclesia primitiva; cur potius hodie extensum est hoc nomen Ordinis sacri, ob proximum ministerium; ad Subdiaconatum; quam fuerit extensum in primitiva Ecclesia? Expectabo responsum.

Ego certè aliud non video; nisi quia sic Ecclesia voluit. Et sanè; si voluit, ob proximum ministerium, hodie extendere nomen Ordinis S. ad Subdiaconatum; quamvis hoc ministerium ab initio fuerit ei annexum; etiam potuit idem velle; propter obligationem continentiae; quamvis ea ab initio Subdiaconatui fuisset annexa.

Apposuit Doctor Seraph. 4. dist. 24. p. 2. a. 2. q. 1. in corp. Ratio, inquit, quare hoc sacramentum gradus habeat, est; quia ordinat ad dispensandam sacramentum dignissimum, & ministrandum in templo Dei. Ad ministerium autem illud concurrunt quadam officia digniora, & quadam minus digna. Quae etsi omnia requirunt ministros sanctos, illa tamen quae attenduntur circa altare, & circa portationem vasorum sacrorum, & circa oblationem sacrificii commendandam; potissimum requirunt ministros sanctos, secundum illud 1. a. 3. 2. Mundamini qui fertis vasa Domini, sanctitas autem vel sanctificatio potissime consistit in continentia: ideo sunt quidam Ordines, qui requirunt continentiam in ministris; quidam verò minime. Ideo rectè quidam Ordines sacri dicuntur; quidam non sacri, non ratione sui, sed ratione mysterii, ad quod requiritur sanctitas in ministro: & sic patet ratio hujus distinctionis Ordinum per sacros, & non sacros.

Et ibidem ad 1. sic ait: Ad illud ergo quod obijciunt, quod omnis Ordo est Sacramentum, dicendum; quod omnes Ordines sacri sunt sacri, & res sacrae. Sed ab hac ratione non dicuntur Ordines sacri, sicut visum est; sed à consecratione ministri; & quia isti Ordines disponunt ad contrahendum & ministrandum vasa consecrata.

Igitur, secundum D. Bonaventuram, aliqui Ordines dicuntur sacri, tum ratione obligationis continentiae; tum ratione proximi ministerii altaris. Si ergo à principio Subdiaconatus fuit annexa obligatio continentiae; & proximum ministerium altaris, nec tamen dicebatur Ordo sacer; cur dicemus procedente tempore fuisse extensum illud nomen ad Subdiaconatum; potius propter ministerium, quam propter continentiam? Non video rationem disparitatis.

Interim continentiam fuisse annexam ante Urb. 1. videtur probari ex antiquissimo canone Apostolorum, decreto Clementis ac Concil. Eliberitano seu Elibertino supra allegatis, & ex quibusdam aliis, in quibus licet non fiat expressa mentio Subdiaconorum, tamen Subdiaconi, secundum plerosque DD. comprehenduntur sub levitis seu Diaconis. Nec ullum apparet

80. Contra arguitur.

81. Ratio dicitur functionis Ordinum per sacros & non sacros, ex D. Bonav.

1. a. 3. 2.

1. a. 3. 2.

82. Probatum continentiam fuisse annexam Subdiaconatui ante Urb.

78. An bene sequatur, Subdiaconatus non erat Ordo sacer in primitiva Ecclesia; ergo non habebat annexam obligationem continentiae. Affirmat Vasquez. Probatur ex cap. A multis.

Confirmatur.

79. Quare hodie Subdiaconatus vocetur Ordo sacer ex Averfã.

82. Probatum continentiam fuisse annexam Subdiaconatui ante Urb.

paret vestigium, quo cæperit hæc obligatio extendi ad Subdiaconos, vel ubi primum pro illis hæc lex lata fuerit.

83. Dices: cap. *Ante triennium*. 1. dist. 31. hæc leguntur: *Ante triennium Subdiaconi omnium Ecclesiarum Sicilie prohibiti fuerant, ut more Romana Ecclesia nullatenus suis uxoris miserentur. Quod mihi durum atque incomprehensum videtur, ut qui usum eiusdem continentia non inveniunt, neque castitatem ante promissi, compellatur à sua uxore separari, atque per hoc (quod absit) deterius cadant. Unde videtur mihi, ut à presenti die Episcopis omnibus dicatur, ut nullum Subdiaconum facere presumant, nisi qui se vitium castitatis promiserit, quatenus præterita mala, quæ per propositum mentis appetita non sunt, violenter non exigantur, & futura cautè caveantur. Ita Greg. lib. 1. Epist. 42.*

Solvitur.

Respondeo; hoc testimonium solum convincere, fuisse aliquando in Sicilia licitum Subdiaconis uti conjugio, idque quia priùs Sicilia cum Græca & Orientali Ecclesia computabatur; postea tamen ad Latinam & Occidentalem reducta fuit, utpote in medio & confinio utriusque sita. Unde ex illo testimonio convincitur, tunc temporis in Ecclesia Romana illicitum fuisse Subdiaconis uti conjugio, adeoque ex tunc fuisse annexam obligationem perpetuam continentia, ut patet ex istis verbis: *Ut more Romana Ecclesia nullatenus suis uxoris uterentur.*

Itaque qui mordicus sustineret, à principio in Ecclesia Latina, non minus Subdiaconatui, quam Diaconatui, aut Sacerdotio, fuisse annexam obligationem perpetuam continentia, non video, quo argumento posset efficaciter redargui; nisi quod non appareat ulla ratio, quare à principio non fuerit appellatus Ordo sacer, sicuti modò vocatur, præter liberam voluntatem Ecclesie.

84. Sed dicet aliquis; esto omnibus Ordinibus majoribus fuerit à principio Ecclesie annexa perpetua obligatio continentia, quæ adhuc hodie perseverat in Ecclesia Latina, putas, quia piè & convenienter fuerit annexa? Quidni putem? Et ideo pono sequentem Conclusionem.

CONCLUSIO IV.

Piè & convenienter sacris Ordinibus annexa fuit obligatio continentia.

85. **H**ic nobis concertatio cum hæreticis tantum antiquis, quam recentioribus, qui institutionem continentia clericalis explodunt & improbant, atque non piam & convenientem, sed noxiam & perniciosam existimant. Hujus erroris (inquit Bellarminus lib. 1. de Clericis cap. 19.) Aliqui Auctorem faciunt Nicolaum,

unum ex septem primis Diaconis: sed quid quid de hoc sit, constat, Vigilantium hunc errorem expressè docuisse, de quo sic B. Hieronymus initio lib. contra Vigilantium: *Pro nefas (inquit) Episcopos sui secleris dicitur habere consortes, si tamen Episcopi nominandi sunt, qui non ordinant Diaconos, nisi prius uxores duxerint, nulli calibet credentes pudicitiam.*

Hunc errorem receperunt Patres Concilii Trullani circa annum Domini 700. ut patet ex can. 13. ubi profana illa Synodus damnavit nominatim canones Romanæ Ecclesie, & conciliarium statuit, nimirum ut Clerici ante Subdiaconatum uxores ducant, & cum eis vivant postea in factis Ordinibus constituti. Tempore hujus Synodi cæpit mos Græcorum, qui tunc est. Auctus autem est & confirmatus tempore Leonis 9. quando diffidit Græcorum à Latinis maximè crevit in multis aliis articulis. Unde extat liber Humberti Card. eo tempore scriptus de hac re, contra Nicetam Abbatem, qui hunc errorem Græcorum tunc æternè defendebat. Hucusque præfatus Auctor.

Sed, pace ejus, Patres Concilii Trullani can. 13. hunc errorem nullatenus receperunt, sed solum statuerunt, ut ordinati Diaconi & Presbyteri, licite possent copulari suis uxorebus, secus Episcopi, ut habetur can. 11. Prohibuerunt autem, etiam Presbyteri, & Diaconis, copulari tempore oblationis; nec non per Ordinationem matrimonium contrahere. Patet hæc omnia ex Conclus. præcedenti.

Perpetuam ergo imponitur PP. illius Concilii, quod præceperint nullos ordinari Diaconos, nisi prius uxores duxissent, nulli calibet credentes pudicitiam. Sed hunc errorem Græci tempore Leonis Papæ 9. receperunt, & contra illum errorem, non autem contra statuta Concilii 6. Synodi (quod adhuc in vigore est) Græcos Catholicos, consentiente Pontificatus Humberti Cardinalis.

Audite doctrinam Nicetæ: *Quæ (inquit Humbertus in sua responsione §. Sufficere autem quibus tom. 2. Concil.) Ecclesiam Dei vultus efficiat, non naggam sathana, & prostibulum Balaam & sicut cum Nicolao dicit; Episcopum, & Presbyterum, & Diaconum dicimus, qui unam habet uxorem, ordinari; quàmvis vivant eorum conjuges, quàmvis defunctæ. Nec licet eos post matrimonium impositionem in nuptos esse, nec inde ad nuptias ire, aut si nupterint, alteras amplecti, sed sufficere eis, quas habent, cum ad Ordinationem venerunt. O abominabile Cynus, quomodo non erubuit tantum nefas eromere? Ergo non licet aliquem post matris impositionem sine uxore esse?*

Ecce error Græcorum modernorum, contra quem scribit Humbertus, qui in sua responsione non meminit Concilii Trullani, quàmvis Nicetæ ex eo suum errorem conatus fuisset probare; idque quia ex ipsis aperitissimis verbis